

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI

CELOVEC, V SREDO, 20. VI. 1951

ŠTEV. 42 (411)

Akademski pevski zbor na Koroškem

Nestrpno pričakovanje je vladalo zadnje dni pred preteklo nedeljo po vsej deželi, od Celovca do zadnje slovenske vasi. Za Koroško se je pripravljala velik in slovesen dan: v slavnostni dvorani delavske zbornice in v št. Jakobu v Rožu bodo nastopili reprezentanti slovenske pesmi, da zapojejo tudi na naših tleh v spomin svojemu velikemu mojstru. Govorica o slovesu Akademskega pevskega zbora, ki je odmevala nekaj po vsej Evropi in celo po južnem kontinentu, Afriki, je zopet oživela, šlo je od ust do ust in našla pot do slehernega srca, ki ljubi in spoštuje našo pesem in občuti njeno blagodajno moč.

V pisarnah, kavarnah in gostilnah, na vajah in posetih pevskih zborov v Celovcu in drugod si je utirala ta govorica pot med ljudmi. Povsod je zbužala radost, veselje in pričakovanje; le redko je naletela na gluha ušesa, ki so jo v zakrknjenem molku požrla.

Kakor bi se veselilo tega bližnjega se dogodka sonce samo, tako je stopilo iz skoro dolge tedne oblačnega neba in ogrevalo našo krajino od jutra do večera. Senožeti in travniki so težko čakali koscev in naši kmetje so skoro obtičali v preobitem delu, ki se je navalilo nanj. Kljub temu bližnji obisk naših bratov iz Ljubljane ni bil pozabljen. Vest o njihovem prihodu je krožila tudi tu, kjer so pridne roke obračale vile in grablje in so se zagoreli obrazi potili v vročini. Le prekratek je bil čas, da bi ti prireditvi lahko zajeli še več ljudstva, kakor se ga je že itak odzvalo tako v Celovcu kakor v št. Jakobu v R.

Končno je prišel zaželjeni in težko pričakovani dan. V soboto opoldne je prispelo preko meje pri Labudu tri omnibusov, ki so pripeljali skoro 120 pevcev. Med došlimi, ki jih je sprejel na meji predsednik Slovenske prosvetne zveze, je bila tudi vdova bivšega komponista in dirigenta tega zbora, tovarišica Tončka Maroltova.

Na svoji poti v Celovec so se ustavili v št. Rupertu pri Velikovu, kjer so obiskali grob in spomenik padlim partizanom in se s pesmijo oddolžili spominu njihovi junaški žrtvi. Po kosilu v Narodni šoli so krenili dalje proti Celovcu — na mesto njihovega večernega nastopa.

Slovesen koncert v Celovcu

V napolnjeni dvorani delavske zbornice, kjer so se zbrali poleg drugega občinstva tudi šef urada za zvezo FLR Jugoslavije v Celovcu, legacijski svetnik tov. Mitja Vošnjak in številni zastopniki javnega in kulturnega življenja — med njimi prezident de-

lavske zbornice g. P. Truppe (g. deželni glavar in drugi visoki funkcionarji dežele so se zaradi službene odsotnosti oprostili) — je vladala soparna vročina. Tudi pod večernim nebom je utihnula slednja sapica, kakor bi hotela prisluhniti skorajšnjemu petju. Med občinstvom so se zbrali ljubitelji slovenske pesmi v pestri, raznoliki družbi. Poleg kmeta, ki je prišel še poten s svojih travnikov tam nekje pri Pliberku, v Velikovu ali Železni Kapli, je sedel meščan, ki ga je še pred nekaj urami mučila vročina zatuhle pisarne ali pa je stal za brnečim strojem; poleg Slovenca si videl Avstrijca, ki ni razumel jezika prvega — in vendar jih je vse, ki so se znašli pod skupnim stropom, združevala nevidna vez kulture, sila naše pesmi, ki ji za razumevanje ni potrebno znanje jezika.

Začetek prireditve se je nekoliko zavlekel, kajti več omnibusov iz našega podeželja ni prispelo pravočasno. Treba je bila pričakati vse tiste, ki se niso po svoji krivdi zakasnil. Tudi njihov užitek naj bi bil popoln in neprikrajan.

Ko so se pojavili težko pričakovani pevci v svojem tradicionalnem kroju na odru, je zahrumela dvorana v navdušenju.

Prireditve je otvoril predsednik SPZ tov. dr. Franci Zwitter, ki je nato, ko je pozdravil goste Akademskega pevskega zbora iz Ljubljane ter vdovo in sodelavko tovarišico Tončko Maroltovo — ki nas je prav tako počastila s svojim obiskom —, kakor tudi zastopnike koroškega javnega življenja in časopisja ter vse ostale poslušalce, dejal:

Pogajanja namestnikov štirih zunanjih ministrov v Parizu so koncem zadnjega tedna zašla že tako daleč, da v zapadnih krogih neprikrito računajo s tem, da bodo zastopniki štirih velesil kljub neštetim sejам, predlogom in protipredlogom zapustili konferenco mizo brez vidnega uspeha. Prej ko slej vztraja namreč sovjetski zastopnik Gromiko pri svoji prvotni zahtevi, da bi v dnevni red bodoče konference zunanjih ministrov vključili tudi vprašanje Atlantskega pakta in ameriških vojaških oporišč. Temu pa delegati zapadnih velesil prav tako že od vsega početka odločno nasprotujejo.

Koncem preteklega tedna so zapadne sile predložile sovjetskemu zastopniku noto, v kateri odklanjajo sovjetske zahteve po sprejemu že navedenih vprašanj v dnevni red. Iz Londona poroča Reuter, da so se zapad-

„Akademski pevski zbor, ki beleži v svoji zgodovini čudovite uspehe in je na svojih nekdanjih turnejah v domovini in izven nje po Evropi in v Egiptu žel najvišja priznanja, je prišel k nam, da se s svojimi zadnjimi koncerti veličastno oddolži spominu svojega dirigenta in največjega mojstra slovenske narodne pesmi, Franceta Marolta. Pesmi, ki jih bomo slišali, so narodne pesmi, ki jim je odkril najvišjo lepoto in najglobljo vsebino šele France Marolt. In prav te so sposobne, da tudi sosednemu narodu pokažejo in tolmačijo naše bistvo: naj bodo pesmi znanilke harmonije, dobrega razumevanja in iskrenega sosedstva prav v tem času, ko svet ne pozna harmonije niti prepotrebne mirnega sožitja. V tem smislu hočemo prisluškovati prekrasnim melodijam naših gostov, katerih gostovanje ima prav ta največji smisel in plemeniti cilj.“

Nato je pozdravil občinstvo tudi v nemškem jeziku in izrazil svoje veselje nad tem, da so se odzvali dragi gostje iz Ljubljane povabilu Slovenske prosvetne zveze, da postanejo po svoji pesmi posredovalci miru in mirnega sožitja med obema narodoma. V svojem nemškem nagovoru je dejal med drugim: „... tako hočemo prisluškovati našim gostom, ki nam govore s predvajanjem narodne pesmi izviran in najbolj resničen jezik slednjega naroda, jezik narodovega srca. In ta jezik je jezik harmonije, jezik mednarodnega razumevanja in medsebojne sprave, ki so nam danes v tem nemirnem svetu nad vse potrebni“. V tem smislu je želel občinstvo (Nadaljevanje na 2. strani)

V Parizu se pripravljajo na odhod

ne sile odločile, da tekom tega tedna prekinemo s pogajanjem v Parizu, ako bo Sovjetska zveza še nadalje vztrajala pri svojih nesprejemljivih zahtevah.

Britanski zastopnik na konferenci štirih namestnikov Davies je ob svojem prihodu v London izjavil: Zapad je napravil napram sovjetski vladi že vse mogoče pristanke in ni nobene ovire za konferenco zunanjih ministrov. Ako pa bo Sovjetska zveza odbila tudi nove predloge, je jasno, da ne želi take konference. Na vprašanje, ali ima še upanje, da bo kljub temu prišlo do konference zunanjih ministrov, je Davies odgovoril, da more le težko verjeti, da bi Sovjetska zveza vzela nase veliko odgovornost, če bi uničila upanje milijonov ljudi, ki od take konference pričakujejo rešitev obstoječih nasprotij.

Volitve v francoski parlament

Nedeljske volitve v francoski parlament so bile izvedene že po novem volivnem zakonu, po katerem je dobila najmočnejša stranka posameznega volivnega okrožja avtomatično vse sedeže. Izid volitev je zato pokazal tudi znatno drugačne uspehe. Posebnost teh volitev je nadalje v tem, da je dobil največje število sedežev general de Gaulles, voditelj francoske skrajne desnice, ki je tokrat prvič kandidiral za parlament. Kot druga najmočnejša stranka so se obdržali komunisti, pa čeprav so izgubili precejšnje število dosedanjih glasov in še več prejšnjih sedežev v parlamentu, od katerih jim je ostala le še polovica:

Podrobni nepopolni izidi so naslednji:
De Gaulles 3.564.833 glasov in 111 sedežev, komunisti 4.406.301 glasov in 99 man-

datov, socialisti 2.591.709 glasov oziroma 94 sedežev, radikalisti 1.698.230 glasov in 91 sedežev, zmerni 2.049.113 glasov in 82 sedežev, katoliška ljudska stranka 2.084.013 glasov ter 75 mandatov.

Po dosedanjih poročilih bodo imele v novem parlamentu dosedanje vladne stranke, to so socialisti, radikalisti in ljudska stranka skupno z zmernimi 358 od celotnih 627 sedežev. Sedanji ministrski predsednik radikalec Queuille je po volitvah izjavil, da bodo zdaj morali sestaviti vladno, katere večino ne bodo mogli ogroziti ne Gaulisti in tudi ne komunisti. Računajo, da bodo v novi vladi sodelovali socialisti, radikalisti, ljudska stranka in neodvisne republikanske skupine. Za neodvisne se posebno potegujejo socialisti.

A enega mi vzeli niste,
pa mi ne vzamete nikdar:
to pesmi so srebrno čiste,
to je glasov nebeški dar.

Simon Gregorčič

Zahvala Slovenske prosvetne zveze

Za nami sta koncerta Akademskega pevskega zbora iz Ljubljane, ki sta postala edinstven dogodek za vso Koroško in resnični kulturni praznik koroškim Slovencem, ki se ga bodo spominjali na vse čase.

Dolžni smo, da izrečemo tudi tem potom našo najglobljo hvaležnost našim dragim gostom, pevcem Akademskega pevskega zbora in njihovemu dirigentu tov. Radotu Simonitju, ki so nas s svojo pesmijo tako bogato obdarili, da se jim nikdar ne bomo mogli v polni meri oddolžiti.

Naša zahvala pa velja tudi SPD „Zvezda“ v Hodišah, SPD „Edinost“ v Škofičah, SPD „Bilka“ v Bilčovsu in SPD „Svoboda“ v št. Janžu v Rožu za požrtvovalno sodelovanje ter vsem hišam in družinam, ki so gostoljubno sprejele pevce Akademskega pevskega zbora iz Ljubljane kot goste na svojem domu.

Nadalje si zahvaljujemo tudi SPD „Rož“ v št. Jakobu v Rožu, ki je s svoje strani ustvarilo pogoje za veliki uspeh koncerta v št. Jakobu v Rožu.

Ne nazadnje naj bo izrečena zahvala tudi šolskim sestram v št. Rupertu pri Velikovu, ki so s svojo prijaznostjo omogočile gostitvev dragih gostov ob njihovem prihodu na Koroško.

Tudi vsem ostalim, ki so s svojo pomočjo pripomogli k lepemu in veličastnemu uspehu teh dveh prireditev, se tem potom najiskrenejše zahvaljujemo.

Slovenska prosvetna zveza

Velikanski letni zaslužki

Medtem ko je tudi v Združenih državah Amerike velikansko število delovnih ljudi, ki s svojimi zaslužki komaj preživljajo sebe in svoje družine, so na drugi strani spet ljudje, katerih mesečne oziroma letne zaslužke nikakor ne moremo prištevati med navadne plače. Taki ljudje prejemajo namreč tako visoke vsote, da se nam zdijo že popolnoma bajne.

Po uradnem sporočilu, ki je bilo objavljeno v Washingtonu, je prejel predsednik ameriškega urada za oborožitev Wilson kot predsednik velikega trusta General Motors za leto 1950 nič manj kot 626.300 dolarjev oziroma „skromno“ vsoto okoli 16.283.800 šilingov. V pomiritev bi navedli, da je od tega denarja dobila država 470.000 dolarjev kot dohodninski davek.

Na podlagi istega poročila je v istem letu „zaslužilo“ pet direktorjev delniških služb po več kot 500.000 dolarjev, 13 več kot 400.000, 31 nad 300.000, 46 nad 250.000, 76 več kot 200.000, 142 več kot 150.000 in 371 nad 100.000 dolarjev.

Avstrijske trgovinske pogodbe

Na Portugalskem se bodo kmalu pričela pogajanja za zaključitev trgovinskega sporazuma med Portugalsko in Avstrijo. Avstrijska zunanja trgovina s Portugalsko je zelo razvita in je lani znašala 77.220.000 šilingov. Gospodarski krogi menijo, da se bodo v juliju pričela pogajanja med avstrijsko in poljsko vlado v Varšavi. Gre predvsem za premog, ki ga naj Poljska pošilja v Avstrijo. Veljavnost trgovinskega sporazuma, med Grčijo in Avstrijo bodo podaljšali za šest mesecev do 10. novembra 1951. Trgovinska zamenjava s Turčijo pa bo podaljšana na podlagi ustreznega sporazuma.

Sofija. — Prezidij bolgarske ljudske skupščine je zamenjal ministra za komunalno gospodarstvo in javna dela Pekleta Kamenova, ki je izključen tudi iz upravnega sveta agrarne unije. Za ministra za komunalno gospodarstvo in javna dela je bil imenovan Stojan Tončev, dosedanji član upravnega sveta agrarne unije.

Stavke v ZDA

V Združenih državah Amerike je stavkovno gibanje zavzelo spet širši razmah. Po poročilih agencije „France Presse“ je začelo v treh ameriških pristaniščih stavkati okoli 60.000 mornarjev, ker vsled spora med sindikalnimi organizacijami mornarjev, kongresom industrijskih organizacij in delodajalci ni prišlo do obnove kolektivne pogodbe. Hkrati pa stavkajoči mornarji zahtevajo tudi zvišanje mezd za 12 odstotkov.

Ker so delodajalci prenehali pogajanja za zvišanje mezd, je začelo v pristanišču San Francisco stavkati tudi 300 radijskih operaterjev. To je imelo za posledico, da je pomorski promet v pristanišču popolnoma ohromil, ker po zakonu nobena ladja ne sme zapustiti pristanišča brez ladijskega operaterja.

Akademski pevski zbor na Koroškem

(Nadaljevanje s 1. strani)

stvu v svojih zaključnih besedah lep in globoko doživet večer.

Znova je zahrumelo po dvorani, ko je stopil na oder dirigent Akademskega pevskega zbora, komponist Rado Simoniti. Nato pa je nastala globoka tišina. Pevski zbor je zapel v slovesnih akordih in ubrani harmoniji posmrtnico svojemu mojstru: „Umrli je mož“. Pesem, ki jo je uglasil na besedilo Simona Gregorčiča slovenski skladatelj češkega rodu, Anton Foerster, je zadonela po dvorani kakor mogočen vihar in odmevala v globokem spoštovanju v srcih vseh. — Da, France Marolt, mojster slovenske narodne pesmi, je umrl — a duh njegov živi! Živel bo v pesmih vekomaj!

Tej pesmi so sledile koroške narodne, ki so izpolnile skoro polovico celotnega programa. Saj je pokojni France globoko ljubil našo koroško deželo, zibelko slovenske kulture, ki ji je neutrudno odkrival v pesmi in folklori njeno bit, kakor še nihče pred njim. Do zadnjega utrinka je prevevala sleherni teh pesmi naša slovenska koroška duša in na zboru, ki jih je pel, si vedno še občutil roko pokojnega, nedosegljivega mojstra. In moremo opisati ali ocenjevati v teh kratkih vrsticah mojstrovino njegovih skladb in izvajanj njegovih pesmi po Akademskem pevskem zboru. Moremo se le omejiti na skromno poročilo o njegovem obisku, ki je postal zlasti za koroške Slovence kulturni praznik.

Nič manj lepe so bile tudi vse ostale njegove pesmi iz Gorenjske in Primorske, iz Prekmurja in Dolenjske, ki so izpovedovale, da jih je obdelovala večja roka, prenatrčen posluš in globoki ljudski čut narodnega ljubitelja in poznavalca.

Vsebinsko in motive pesmi je razločeval in pojasnjeval med odmori napovedovalec v slovenskem in nemškem jeziku in jih tako še bolj približal zlasti nemškemu občinstvu, ki jezika pesmi ni razumelo.

Vse prekratek je bil koncert, več pesmi so morali pevci ponoviti, lahko pa bi jih poslušali kar neprenehoma. Nemogoče je izraziti z besedami hvaležnost za vse preobilo bogastvo, s katerim so nas obdarili naši dragi bratje iz Ljubljane. Morda lahko vidimo simbolični izraz tega splošnega spoznanja v tem, da je ob zaključku koncerta predsednik SPZ na odru molče stisnil roko dirigentu in se tako oddolžil za prejšnjo lepoto v imenu vseh, ki so prisostvovali prireditvi. Burnega aplavza ni hotelo biti konec.

Po končani večerji v „Volkssellerju“ so se odpeljali gostje v naše vasi — Hodiše in Škofiče, Kotmaro ves in Bilčovs, St. Jakob in Kaplo na Dravi — ker so jih sprejeli naši rojaki pod svojo streho.

Koncert v St. Jakobu v Rožu

Nič manj krasen dan je bil tudi v nedeljo, dne 17. junija. Sonce, ki je vstalo na vse zgodaj, je pritiskalo cel dan na vso moč.

V dopoldanskih urah so se zbrali pevci v Celovcu in se nato odpeljali ob Vrbskem jezeru proti St. Jakobu, kjer je bila napovedana popoldanska prireditev. Grede so se ustavili v Vrbi in Auenhofu, kjer jih je povabil gospodar gostoljubne Černiceve hiše na „skok v vodo“. Nekateri, ki jih je vročina že preveč mučila, so se res odzvali temu povabilu, drugi pa so kar spet odhiteli proti St. Jakobu, da se pravočasno pripravijo za nastop, ki naj bi veljal koroškim Slovincem iz bližnjega in daljnega okolja vasi naše Miklove Zale.

Ko so izvrševali zadnje priprave za prireditev, je pripekalo sonce v župnijsko dvorišče z vso silo, da je bilo v njem ko v razbeljenem kotlu. Ljudje pa so prihajali, iz vseh krajev in ga napolnjevali z radostjo v očeh. Tudi tu ni bil nič manjši val navdušenja, ko so se pojavili pevci naše matične metropole na odru.

V imenu domačega Slovenskega prosvetnega društva „Rož“ je pozdravil goste in občinstvo predsednik tov. Joško Štornik. Izrazil je veselje nad obiskom Akademskega pevskega zbora in ga imenoval edinstveni dogodek za vse koroške Slovence. Nato je pozdravil v imenu Slovenske prosvetne zveze odbornik njenega Osrednjega odbora in dolgoletni član Akademskega pevskega zbora, tov. Šimen Martinjak, ki je poudaril veliko narodno delo Franceta Marolta in ga prikazal kot gorečega ljubitelja naše Slovenske Koroške. Želel pa je tudi

svojim tovarišem-pevcem APZ, da bi se ob svojem obisku v sredi svojih bratov-Korošcev prijetno počutili.

Hvaležno kakor večer popred je sprejemalo ljudstvo te naše na blagovročnosti tako bogate narodne pesmi, ki so doživele pod peresom in taktirko edinstvenega mojstra tako visoko in dovršeno poplemenitenje, da bodo ostale za vse čase spomeniki „gibnozvočnega obraza slovenskega Korotana“ in melodično utemeljeno neizpodbitno dejstvo,

Slovo pod vaško lipo

S to končano prireditvijo je napočil tudi pevcem čas za odhod v domovino. Toda — „Kak' težka, bridka ura je slovesa!“... Že dolgo je bila, končana večerja pri Gabrijelu in Šimiju, — a pevcem ni bilo še za odhod, domačim ne za poslavljanje. Razvila se je domačnost med brati, ki so občutili po doživetih pesmi to globoko bratstvo in edinost v dvojni meri. Ponovno je sledila pesem za pesmijo in ko so zapeli pod starodavno vaško lipo sredi St. Jakoba našo domačo „Pojdam u škufce“, so zgrabili pevci-gostje navzočega njenega harmonizatorja, Pavleja Kernjaka na ramena ni ga ponesli okrog.

Vse je stalo ganjeno, ko je napočil poslednji trenutek in je povzel besedo predsednik SPZ tov. Franci Zwitter ter jim rekel v slovo:

Dragi gostje!

Imam težko dolžnost, da se od Vas poslavljam. Besede slovesa so vedno težke, zato naj bodo kratke. Iskrena Vam hvala, Vam vsem in posebno Vašemu dirigentu tovarišu Radotu Simonitiju. Iskrena zahvala v imenu

da je — „ljudska pesem slovenskega Korotana slej ko prej prebolela nevarno tujo injekcijo brez bistvene škode in ohranila svoj rodni gibno-zvočni obraz vse doslej“.

Kot skromen izraz svoje hvaležnosti je poklonilo občinstvo dragim gostom po mali deklici šopek rož, ki ga bodo ponesli pevci skupno s celovskim šopkom na grob pokojnega Franceta Marolta kot vdan pozdrav dežele in ljudi, ki jih je tako globoko ljubilo...

Slovenske prosvetne zveze, v imenu vseh, ki so prisostvovali Vašima koncertoma, in prepričan sem, da lahko rečem to tudi v imenu vseh koroških Slovencev. Z zahvalo naj bo združen pozdrav, ki ga ponesite bratom s seboj v domovino. Saj tostran in onstran Karavank živi isti narod. S svojim nastopom ste ponovno manifestirali enotnost slovenske kulture.

Vaše pesmi bomo ohranili kot večni spomenik na onega, ki jih je ustvaril in ki je tako ljubil našo slovensko koroško zemljo in koroške Slovence, da je v pesmi in s pesmijo odkril našo najglobljo bit, da je lahko zveroval in zapisal, da bo naša stara pravda pravično rešena, da bo novi slovenski rod po svobodnem Korotanu „dro spivlov“ hajihaj!

Vsi, ki jim ni bilo prisojeno, da bi se mogli udeležiti teh dveh koncertov, pa bodo lahko slišali te pesmi po celovškem radiu, ki jih je posnel ob priložnosti celovške prireditve na trak.

Nova berlinska blokada

Prva blokada Berlina, ki je trajala dolge tedne in stala zapadne zasedbene sile številne milijarde, je še vsakemu dobro v spominu. In spet grozi Berlinčanom nekaj podobnega, samo da gre tokrat le za nekakšno gospodarsko blokado. Sovjetska zasedbena sila je namreč izdala nove poostrene predpise o zamenjavi blaga med obema zasedbenima conama. Da bi pa zapadne sile čim prej rešile to vprašanje oziroma, v koliko bi bilo še mogoče, splah onemogočile širšo izvedbo novih sovjetskih predpisov, so takoj začeli s posvetovanji. Razpravljali so predvsem o ukrepih, ki bi jih podvzeli, da preprečijo „manjšo blokado izvoza“ iz Berlina, ki so jo z novimi predpisi pričeli izvajati sovjeti. Ameriški glasnik je povedal, da so trije zapadni poveljniki razpravljali o tem, kakšne bi bile ostrejšje gospodarske represalije, ki bi jih podvzeli, če ne bi sovjetska komandantura v kratkem odgovorila na zadnjo noto zapadnih poveljnikov.

Zaenkrat so zavezniški poskusili s tem, da so poslali predstavniku sovjetske kontrolne komisije v Berlinu Denginu novo pismo. Besedila pisma kot vse kaže, ne bodo objavili. Amerškemu poveljniku Matheysonu sta se s podobnima pismoma pridružila tudi francoski in angleški poveljniki.

Sovjetska kontrolna komisija še ni uradno odgovorila na prvi poziv zapadnih zaveznikov, vendar so po uradni agenciji Vzhodne Nemčije ADN sovjeti vseeno omenili, da bi bili pripravljeni ukiniti omejitev izvoza Berlina pod pogojem, da bi Zapadna Nemčija znova pričela s trgovinskimi pogajanjimi z Vzhodno Nemčijo. Ta pogajanja je bonnska vlada prekinila zaradi novih sovjetskih predpisov glede izvoza iz Berlina.

Poročilo agencije AND navaja „iz dobro obveščenih virov“, da bi mogli doseči sporazum glede izvoza iz Berlina, ne da bilo treba prekiniti trgovinska pogajanja. Predstavniki Zapadne Nemčije so prekinili pogajanja brez objektivnega vzroka, „na nasvet ameriških oblasti, ki imajo interes pri tem, da škodijo nemški trgovini“. AND dodaja, da hočejo ameriške oblasti, kot vse kaže, „povečati sedanjo razdelitev Nemčije, da bi podvrgli zapadnonemško gospodarstvo pod svoje nadzorstvo in svoj pritisk na prebivalstvo“. Agencija dodaja, da bi bilo mogoče doseči sporazum glede preložitve dokumentov o izvoru blaga, ne da bi bila sedanja pogajanja prekinjena.

Agencija AND zaključuje: „Rešitev vpra-

šanja je zelo enostavna: tisti, ki so prekinili pogajanja, naj z njimi znova prično“.

V zavezniških krogih pravijo o tem komentarju agencije AND, da to kaže željo sovjetskih oblasti, znova čim prej pričeti s pogajanjimi. Vendar zaenkrat še čakajo, da Rusi odgovore na protest zapadnih poveljnikov.

Ves spor glede kontrole izvoza iz zapadne dela Berlina je nastal iz enostavnega vzroka. Zapadnonemška industrija izdela danes veliko materiala, ki ga ne potrebujejo samo nujno v Vzhodni Nemčiji, temveč predvsem v Sovjetski zvezi. Ker pa je trgovinska zmenjava med obema področjema Nemčije zelo majhna, ta material tihotapijo na razne načine na sovjetsko področje. Da bi celo vprašanje „legalizirali“, so delegati Vzhodne Nemčije postavili precej visoke zahteve po zapadnonemškem materialu. Zadevo so še podprli z grožnjo blokade izvoza iz Berlina. Ko so pa videli, da so predstavniki vlade v Bonnu trgovinska pogajanja prekinili, so sedaj stopili za korak nazaj.

Zadnja poročila pravijo, da so sovjetske zasedbene oblasti spet preklicale svoje nove predpise in je pričakovati, da bo s tem končana tudi blokada Berlina.

Vesti iz Jugoslavije

Skrb delavcev tovarne „Franc Leskošek“ za svoje najmlajše

Otroci delavcev in nameščencev tovarne „Franc Leskošek“ bodo do meseca avgusta dobili moderni otroški vrtec. Novi otroški vrtec gradijo v bližini delavske kolonije ter bo lahko sprejel 50 otrok. Načrte za otroški vrtec je izdelal inž. Jaroslav Černigoj, ki misli, da bo vrtec eden najlepše urejenih in eden najmodernejših vrtcev v LR Sloveniji. V poslopu, ki je namenjeno za otroški vrtec, bodo uredili kuhinjo, obedovalnico, ambulanto, posebno sobo za preglede otrok, čakalnico in prostor za otroške vzgojitelje. Poleg otroškega vrta bodo uredili park, v katerem so že zasadili nekaj dreves. Otroci bodo imeli tudi svoj kopalni bazen. Delavci delovnega kolektiva tovarne „Franc Leskošek“ že izdelujejo potrebni material za opremo otroškega vrta. Doslej so izdelali večje število miz za otroke. Razen tega delavci v prostem času izdelujejo igrače, s katerimi bodo otrokom napravili veliko veselje.

PO ŠIRNEM SVETU

Washington. — AFP je zvedela iz obveščenih krogov v Washingtonu, da so ZDA pripravljene sprejeti italijansko zahtevo po reviziji mirovne pogodbe. Cilj italijanske zahteve je v glavnem ta, da se odobri oborožitev v večjem obsegu, ker se s pogodbo italijanska vojska omejuje na 250.000 mož in prepovedujejo večje pomorske in letalske sile. Washingtonski obveščeni krogi izjavljajo, da sta ameriški obrambni minister Marshal in zunanji minister Acheson pripravljena sprejeti revizijo, da bi se Italiji omogočila aktivnejša udeležba v Atlantskem paktu.

Berlin. — Po uradnem sporočilu berlinskega urada za javno varnost je meseca maja pobegnilo v zapadni Berlin 155 vzhodnonemških policistov in je bil s tem dosežen rekord v dezertiranju vzhodnonemške policije. Čeprav je bilo to v prejšnjih mesecih vsakdanji pojav. Po objavljenih podatkih je v januarju pobegnulo v zapadni Berlin 77, v februarju 103, v marcu 111 in v aprilu 127 policistov.

Rim. — Italijanska vlada je sprejela predlog posebne komisije za papir, naj se v Italiji poviša cena dnevnemu tisku za 5 lir za izvod. Od 17. junija prodajajo časopise na štirih straneh po 20 lir, časopise s šestimi ali osmimi stranmi pa po 25 lir.

Washington. — Po uradni cenitvi ameriškega vojnega ministra so znašale sovražni-kove izgube na Koreji do 7. junija 1951 1.418.361 mož, vstevši 28.250 od 2. junija dalje. Severnokorejske izgube cenijo na 588.091 mož, kitajske pa na 555.227.

Karachi. — Pakistanska vlada je obvestila Organizacijo združenih narodov, da ne more izvesti resolucije Generalne skupščine OZN, da dajo na razpolago del svojih oboroženih sil, dokler traja spor z Indijo zaradi Kašmira.

Indijska vlada je tudi sporočila Združenim narodom, da ne more dati na razpolago OZN dela svojih oboroženih sil.

Rim. — Rimska kvestura je uvedla sodno postopanje proti glasilu KP Italije „Unita“ zaradi žaljivih napisov in fotografij sprčo prihoda zapadnonemškega kanclerja Adenauerja v Rim.

Fusan. — AFP poroča, da je generalajutant Cung Kuan postal ostavko na položaj vrhovnega poveljnika južnokorejskih kopenskih, letalskih in pomorskih sil ter na položaj načelnika južnokorejskega generalnega štaba. V uradnem sporočilu ne navajajo vzroka, zaradi katerega je general Cung Kuan odstopil.

London. — Britanska vlada je ustanovila ministrstvo za surovine. Na čelu novega ministrstva je Richard Stokes, lord-varnih pečata. Ministrstvo za surovine bo odločalo o nabavi in prodaji surovin, katerih pomanjkanje se občuti na svetu, tako n. pr. glede kovin, kemičnih izdelkov, usnja, gume, bombaža, volne, jute, lesa in drugih. Novo ministrstvo bo prevzelo del opravil ministrstva za preskrbo in ministrstva za zunanjo trgovino.

V Zagrebu delajo računske stroje tudi že za izvoz

Zagrebska tovarna računskih strojev je napredovala v svoji proizvodnji že tako daleč, da izdeluje modele strojev, ki vzbujajo veliko pozornost tudi v inozemstvu. Svoj najnovejši model računskega stroja „M3“ je tovarna izstavljala na velesejmih v Trstu, na Dunaju, v Parizu in v Leipzigu, zdaj pa ga bo razstavila tudi na velesejmu v Smirni. Na teh razstavah je dosegla velik uspeh, kajti že letos bo stroje, ki so bili v inozemstvu dobro ocenjeni, izvozila v Grčijo in Turčijo. V tovarni pa zdaj sestavljajo prototip novega računskega stroja na električni pogon v majhni toda zelo precizni izdelavi z nekaterimi novostmi v konstrukciji, ki jih podobni inozemski stroji še nimajo. Pri konstrukciji tega stroja sodeluje tudi inž. Walter Kilian, eden izmed strokovnjakov svetovnega slovesa na tem področju.

KOLENDAR

20. junij, sredo: Silverij
21. junij, četrtek: Alojzij, spozn.
22. junij, petek: Ahacij.

SPOMINSKI DNEVI

21. 6. 1852 — Umrli pedagog Friderik Fröbel, začetnik otroških vrtcev. — 1893 — Rojen češki skladatelj Alojz Haba (trietrtonski sistem). — 1908 — Rojen skladatelj N. A. Rimski Korzov. — 1945 — Umrli pesnik češke socialne poezije Jožef Hora.
22. 6. 1941 — Nemčija napade Sovjetsko zvezo. — 1508 — V Idriji so našli živosrebno rudo. Ta dan se šteje za začetek idrijskega rudnika. — 1527 — Umrli v Florenci državnik in zgodovinar Niccolò Machiavelli. — 1592 — Velika zmaga slovenskih in hrvaških čet nad Turki pri Sisku. 1805 — Rojen italijanski revolucionar Giuseppe Mazzini. — 1941 — Ustnovljen glavni štab slovenskih partizanskih čet.
- 1872 — Umrli slovenski pesnik in pisatelj Blaž Potočnik — 1898 Rojen pisatelj E. Mario Remarque. Najbolj znano je njegovo delo, vojni roman „Na zapadu nič novega“.

CELOVEC

Mnogo potokov se steka po koroški zemlji. Zato je naravno, da mora koroška dežela vzdrževati zelo veliko mostov. Skupno je na Koroškem 1250 pomembnejših mostov v skupni dolžini 13,5 kilometrov. Izgradnja in vzdrževanje teh mostov stane deželo lepe vsote. Mnogo mostov je sicer majhnih, ki pa zahtevajo ravno zadnja leta obnove, ker jih je treba zaradi naraščajočega prometa težkih tovornih vozil povsod pojačati. Od 1250 mostov jih je še vedno 535 lesenih, katerih dolžina znaša skupno preko 5 kilometrov. Sedemnajst teh mostov je nad 50 metrov dolgih. Prej ali slej bodo morali te deloma že zastarele in poprave potrebne mostove nadomestiti z modernimi zgradbami.

V Benetkah je bilo 13. t. m. zasedanje treh dežel, kjer so se bavili z izdelavo enotnega načrta in sodelovanja pri obrambi proti koloradskemu hrošču v obmejnem ozemlju Italije, Jugoslavije in Avstrije. Pod predsedstvom generalnega ravnatelja organizacije so se posvetovanja udeležili profesor Reisinger iz Celovca, profesor dr. Melis iz Florence in inženir Nowveiler iz Beograda. Ob zaključku so se podali imenovani zastopniki v Gorico, Trst in Ljubljano, kjer so si ogledali ustanove za zaščito rastlin in poskusna polja in stopili v stik s pristojnimi izvedenci. V Ljubljani so se posvetovanja udeležili tudi zastopniki hrvatske rastlinske zaščitne službe. Evropsko organizacijo za zaščito rastlin so oblasti obeh dežel v vsakem oziru podprle. Ljubljanska vlada je zagotovila, da bo v bodoče v stalnem stiku z ustanovo za zaščito rastlin tu in onstran jugoslovanske meje, če bo šlo za akcije koloradskega hrošča v obmejnem ozemlju.

Ksaver Meško:

NA POLJANI

41. nadaljevanje

„Delam in delam“ — je pisal spet, ne da bi omenil kdaj še hrepenenja do sester. — „Po dnevu v trgovini, pomagam zdaj v pisarni, zvečer in ponoči se učim. Potrebno mi je še marsikaj. A z marljivostjo si pridobim, upam, polagoma vsaj najpotrebnejše... Da je dela v izobilju, je dobro. Pozabi se ob tem marsikaj, in marsičesar napačnega nas obvaruje delo...“ „Ali hoče reči, da name-rava pozabiti sestrice?“ — je ugibal Ivan, a se ni mogel docela uveriti o tem... „Prihranil sem si že toliko in toliko. S tem se udeležim, ali vsaj z delom tega, pri nekem novem podjetju. Če se posreči, kar se bo, upam, se mi vsota vsaj podvoji...“

Dve vrstici za tem pa je pisal o domovini. „Ali imate led na potoku? In deca, ali se drsajo še tako radi in kriče tako, kakor smo mi? Bili so lepi časi!“ — je pisal v zimi... „Ali je že skopnel sneg? V dolini menda že, na senčnih krajih ga pač bo še kaj...“ je povpraševal pomladi... „Kako kaže na polju? Poljana, posebno Trata, je imela nekoč dobro polje. Kapital bi se dobil iz njega, če bi se ga obdelovalo pametno.“ — Poleti ta-



Bilčovski pevci v Slovenskem Primorju

Naša davna želja, da bi mogli enkrat obiskati naše izpod fašističnega jarma osvobodjene brate Slovenskega Primorja, je postala resnica. Na povabilo Ljudske prosvete Slovenije je odpotovala 8. 6. 1951 skupina 28 pevk in pevcev prosvetnega društva iz Bilčovsa preko Podrožnice čez Jesenice v prestolnico Slovenije v belo Ljubljano. Kazalo je, kot da bi nam hotelo vreme in še druge neprilike nagajati. Kajti ko smo v Podrožnici čakali na brzovlak, kateri dnevno redno vozi ob 18. uri skozi predor, pa se nam je povedalo, da ima ta vlak 160 minut zamude. Ko smo vdano čakali na postaji, pa so se začeli zbirati temni oblaki in tudi je kmalu začel nakapljevati dež. Toda, to nas ni motilo, da ne bi bili dobre volje in tako je kljub veliki zamudi vendarle privozil vlak in mi smo z njim odšli skozi dolgo temno luknjo na Jesenice. Na obeh obmejnih postajah nismo imeli ni-

kalih sitnosti, na Jesenicah nas je že čakal zastopnik Ljudske prosvete Slovenije, kateri nas je spremljal v Ljubljano, kamor smo prišli že nekoliko čez polnoč. Dež, ki je med vožnjo curkoma lil, je prenehal in mi smo jo mahnil raz ljubljanski kolodvor v hotel Union, kjer nas je čakala večerja. Tam so nam tudi povedali, kakšen je program naše turnee in katere kraje bomo obiskali. Vsi navdušeni smo sprejeli predloženi načrt in se nato porazdelili po naših sobah k počitku.

Drugo jutro nas je že jutranje sonce vabilo iz postelj. Spočiti in veselih src smo vstali in se po zajtrku odpeljali z obusom na razstavo Osvobodilne fronte. Človek zastrmi, ko gleda vse to, kar ta razstava prikazuje. Nehote vzkligneš, to kar se je za našo osvoboditev storilo v borbi in naporih po naših hribih in gozdovih, govori in priča glasno vsem onim, ki hočejo danes borbo naših partizanov po-

staviti pred svet kot nesmiselno pustolovščino, da so vsi taki ljudje hinavci in kleč-plazci, ki bi pač radi, da bi večno zaslužnje-ni ostali pod peto fašistične Italije in hitler-janske Nemčije. Po večurnem in zanimivem pregledovanju razstave smo še gledali film „Po naši zemlji“. Vse kar smo tukaj videli, nam bo ostalo v trajnem spominu.

Po južini, katro smo imeli v Unionu, pa je vsak prosto po svoji volji šel obiskat svoje znance in prijatelje ter sorodnike v Ljubljani. Tudi ta dogodek je bil vesel, ker marsi kateri svojih dragih v svobodni domovini že dalj časa ni imel priložnosti videti. Zvečer smo se spet zbrali pri večerji nakar smo šli v opero, kjer smo videli prevod francoske opere „Luiza“. Opazili smo tudi tukaj dovršenost, s katero nastopajo v ljubljanski Operi.

Ze drugo jutro se nam je napovedal odhod proti Idriji ob 7. uri. Zjutraj je lahko vsak, kdor je hotel, žel k sv. maši, nihče nam tega ni kritiziral in branil. Po zajtrku smo odrinili z lepim avtobusom preko Logateca, Cerkna v Idrijo. Tam so nam pripravili nad-vse lep in prisrčen sprejem. V pozdrav nam je zaigrala številna rudarska godba, pred-stavniki oblasti in raznih organizacij so nam izrekli dobrodošlice. Ganljivo pa je bilo, ko je zastopnica šolske mladine mala deklica v (Nadaljevanje na 4. strani)

ŠT. JANŽ V ROŽU

Dne 14. junija t. l. je bila pri Križah poroka. Zvezo in zvestobo za življenje sta sklenila Jožej Müller, pd. Slamnjak v Št. Janžu in Pavla Permožova iz Mač. Oba, Jožej in Pavla, sta zavedna člana slovenske narodne družine in se svojih dolžnosti do slovenskega ljudstva tudi zavedata. Permožova hiša na Mačah je bila v času fašističnega nasilja zbirališče in središče partizanstva. Izdatna in odkrita pomoč narodno-osvobodilni vojski ni ostala prikrita takratnim vladodržcem in v maju 1944 so vso Permožovo družino, razun mame, aretirali in so očeta vlačili po gestapovskih ječah in ga vtaknili v koncentracijsko taborišče. Sestre so se vrnile jeseni nazaj na dom, Pavla pa je morala do kratko pred zlomom nacizma trpeti v ječi. Ona je bila tudi marljiva prosvetna delavka.

Mladi mož Jožej Müller je pripeljal svojo izvoljenko na svoj dom na Slamnjakovo kmetijo, kjer bosta z združenjo medsebojno podporo delala in gospodarila in delila lepe in tudi bridkosti polne dneve življenja. Ko njima ob tem pomembnem življenjskem koraku iskreno čestitamo, združujemo naše čestitke z odkritim voščilom: mnogo sreče na mnogo let!

KOŠNJA

Končno vendarle je nastopilo poletje, toplo in sončno, proti pričakovanju mnogih vremenskih prerokov, ki so zaradi tedne trajajočega deževja obupavali nad vremenom. Pretekli in ta teden se kmečko ljudstvo trudi pri senožeti in se veseli dobre letine. Ministrstvo za poljedelstvo poroča, da je košnja v vsej Avstriji v polnem teku. Zaradi zadostnih pomladanskih padavin in pozneje sledečih lepih dni bo pridelek krme letos daleč presegel pridelek preteklega suhega leta. Tudi detelje so zelo dobro uspele. Grozdje obeta letos rekordni pridelek, če ne bodo nastopile vremenske katastrofe. Pri žitaricah pravijo, da se bo žetev nasproti lanskemu letu blizu dva tedna zakasnila. V splošnem pa kaže tudi žito dober pridelek.

nega za vse hudo, kar ga je okusil na Trati: popolnega propada Tratinoga. A dočaka, upam, tudi njeno prerojenje, vstajenje. Potem bo umiral dobri mož lažje... A Jerica! Zaslužila je boljšo usodo. A kako bi naj bivala na Trati, ne da bi jo prišla nesreča, de-lež Tratin... Res, škoda dekleta! — A ob vsem, kar mi pišeš žalostnega in neprijetnega, je domovina vendar tako lepa, tako ljubezni vredna...“

Tekla so leta. Nande je zablodil v Nemčijo, od tam v Ameriko. A čim dalje je bil od domovine, tem živeje se je je spominjal. V vsakem tretjem stavku se je ponavljala beseda „domovina“.

Zdaj je prihajala domovina, uvaževana nekdanj malo, ljubljena mrzlo, zdaj je prihajala za njim v tujino in ga je vznemirjala in mu je delala težko srce. Maščevala se je sedaj, ljubljena poprej premalo.

Ivan se je čudil.

„Kako da ga vznemirja zdaj ta enostavni, vsakdanji kos zemlje? Mislil sem: gre in po-zabil! Vse misli zakopljje v trgovino, vse srce naveže na denar. A glej — „domovina, domovina!“ Kakor bi imel zakopan dragocen zaklad v nji in bi ne mogel spati v skrbeh in v strahu zaradi njega.“

Pot Florijan je poslušal zamišljen.

„Ali nisem rekel, pride čas, ko ga pokliče domovina. Maščuje se sedaj, ljubljena nekdanj premrzlo...“

IX.

„Iz hiše me je iztiril, vrgel me je čez prag, kakor se vrže smeti na cesto... O Bog! O križani Jezus!“

Kdo je bil mož, stoječ drgetajoč pred župnikom, jecajoč kakor slabotno dete, sklanja-joč glavo globoko in obupno, kakor bi je ne bil nosil nikoli ponosno pokoncu, iztegajoč slabotne roke, iščoč pomoči in opore kakor roke slepca, ki ni stopal vse življenje sam po beli cesti, ampak so ga vodile vedno tuje roke, in so iskale vedno tuje oči zanj smer poti in pravi cilj? Ali je bil ta mož res Tratinik, tako ponosni, tako samozavestni nekdanj, iz rodu Železnikov, sam mož iz železa? Ali res?

S sočutjem je motril župnik starca, osive-lega docela, povsem slabotnega in potrtega. Spomnil se je tisti hip, da mu Tratinik ni bil prijazen ob začetku njegovega delovanja na Poljani; nekaterikrat se mu je pokazal celo očitnega nasprotnika. A glej, zdaj, komaj desetletje navrh, prihaja k njemu, siromak, ubo-žec brez črna in brez strehe, ki nima ne večerje, ne, kamor bi položil trudno, sivo glavo.

„Kako trdo gospodari usoda, kako obilno plačuje!“

V srce se mu je smilil stari mož, tem bolj, ker je stal pred leti tako visoko in ponosno, a je bil zdaj ponižan tako globoko.

„Pa ostanite čez noč pri meni! Jutri že ukrenemo kako.“

(Dalje)

O MRAVLJAH

Vsakdo ve, da se tudi mravlje prav rade sladkajo. Marsikatera gospodinja se je že hudovala nanje, ker so zavohale sladke zaloge v shrambi. Spomladi jih vidimo, kako obiskujejo cvetove in ližejo sladko medicino. Znano je dalje, da obiskujejo mravlje v celih procesijah listne ušice, ki izceajo iz zadka sladki sok. Toda ne smemo misliti, da mravlje ves ta ušji sladkor tudi pojedjo; nekaj že, toda dobršen del ga nesejo tudi domov v mravljišče. Večja mravljišča prinesejo na leto do 50 kg ušjega sladkorja. Ves ta med znosijo mravlje domov v enakih napravah kakor čebele. Pred pravim osebnim želodčkom imajo še nekaj „socialni“ želodček, da v njem nosijo domov sladko tekočino mlademu zarodu, ličnikom in lačnim tovarišicam, ki so zaposlene pri domačih opravilih. Ker je „socialni“ želodček zelo stezljiv, se nekaterim mravljam prav dobro pozna na napihnjem zadku, da so se „ga“ preveč nasrkale. Toda kljub temu, da so nosile mravlje domov toliko medu, da ne najdemo v njih mravljiščih niti trohice, vsega sproti porabile.

Ali mravlje med sploh lahko kam shranijo, na primer za čas potrebe?

V preteklem stoletju so našli v pušinskih predelih Mehike svojevrstne mravlje. Mac Cooku, ki jih je odkril, se je vsililo vprašanje, od česa žive te mravlje v vročih poletnih mesecih, ko je vse rastje usahlo in posušeno. Ob pazljivem opazovanju je Mac Cook uspelo rešiti to uganko. Opazil je namreč, da te mravlje žive izključno le od sladkih sokov, ki se cede iz šišek določenega hrasta. Toda ta sok se cedi le kratak čas. Če se hočejo tudi ostali čas sladkati, če hočejo živeti, si morajo napraviti zaloge v času, ko se med še cedi. Toda kam naj ga spravljajo? Saj nimajo voščenih lončkov, kot jih imajo čebele.

Ko je Mac Cook prišel do gnezda, se je nemalo začudil: Našel je v njihovih podzemskih domovnjih posebne shrambe, polne svojevrstnih lončkov, ki niso bili postavljeni po tleh, temveč so viseli od stropa, kot lepi

rumenkasti lanpiončki. Ko jih je pazljivo ogledal, je ves presenečen ugotovil, da so ti lončki — živi in polni medu, nekake žive konzerve. Kako pa so nastale te žive konzerve? Mravlje so namreč izbrale navadne delavke in jih začele pitati, da so jim „socialni“ želodčki začeli naraščati in razganjati zadek, tako da je dobil popolnoma okroglo obliko in grahovo velikost. Glava z oprsem in nožicami so le malenkostni priveski, s katerimi se obesijo na hrpavi strop svojih shramb. Do 600 takih medenih konzerv je lahko v taki shrambi, v vsem mravljišču jih je pa tudi do 6000. Če pomislimo, da je v tisoč konzervah pol litra sladke tekočine, ni čuda, da so domačini prav veseli takih podzemskih zalog. Sladkajo se z njimi in jih uporabljajo celo kot zdravilo.

Seveda mravlje, ki so se pretvorile v žive konzerve, niso za nobeno drugo rabo. Še če padajo s stropa ne morejo nazaj, druge delavke jim morajo pomagati.

Ko zunaj žge sonce in je vse usahlo, tedaj delavke teh postojinskih mravlji pridno obiskujejo svoje polne shrambe, božajo s tipalnicami žive konzerve, ki jim po kapljicah dajejo piti sladke tekočine iz prepolnih „socialnih“ želodčkov. In ne smemo misliti, da je taka konzerva mimogrede prazna! Po dvajset delavk se lahko sladka iz enega samega medenega lončka osemdeset dni! Ali sto mravelj je šestnajst dni iz ene žive medene konzerve.

Ko pa se „žive konzerve“ spraznijo, tedaj dobe spet vitko linijo in se ne ločijo od drugih mravelj.

KINO PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia

v petek, 22. do ponedeljka, 25. junija:
„Die vertauschte Grossmutter“
v torek, 26. do četrta, 28. junija:
„Karten, Kugeln und Banditen“

Peterhof

v torek, 19. do četrta, 21. junija:
„Wildwest“
v petek, 22. do ponedeljka, 25. junija:
„Hochzeit im Heu“

Prechtl

od 19. do 21. junija
„Entsagung“
v četrtek, 21. junija:
„Der König des Schmutzels“
v petek, 22. do ponedeljka, 25. junija:
„Es tanzt die Götin“

VRBA

v sredo, 20. in v četrtek, 21. junija:
„Eine Nacht im Saporee“
v petek, 22. do nedelje, 24. junija:
„Die schwarze Rose“

BOROVLE

V sredo, 20. in v četrtek, 21. junija
„Darf man — darf man nicht?“
V soboto, 23. do ponedeljka, 25. junija
„Ali Baba und die vierzig Räuber“

VELIKOVEC

V sredo, 20. in v četrtek, 21. junija
„Die Nacht der 12“
V petek, 22. do nedelje, 24. junija
„Nachtwache“
V soboto ob pol 5. uri popoldne in v nedeljo ob 11. uri dopoldne pravljica ura
„Der Riese Tunichtgut“

Kontrola masti v Švici

Švicarski kmetijski krogi zahtevajo naglo ukrepe za nadziranje uvoza olja in masti in sprejetje uredbe o prisilnem mešanju domačega masla z uvoženo mastjo. Sedaj razpravljajo v parlamentu o sprejetju zakona o zaščiti švicarskega kmetijstva, ker obstoja vse večja nevarnost od velikih viškov domačega masla z uvoženo mastjo.

Bilčovski pevci v Slovenskem Primorju

(Nadaljevanje s 3. strani)

lepih besedah izrazila veselje šolske mladine, da morejo v svoji sredi pozdraviti nas kot zastopnike slovenske Koroške, tiste Koroške, katera je bila svojčas središče slovenske kulture, v kateri so si Slovenci pred davnimi stoletji ustoličevali svoje kneze. Mnogo smo se učili v šoli o vas in to, da ste danes tukaj, nas navdaja z veseljem. Solze so nam stopile v oči, ko smo slišali, kaj mlado dekletce vse ve o naši koroški zgodovini, ko pa našim otrokom v šolah tukaj na Koroškem zamolčijo vso lepo in častno slovensko zgodovino.

Po končanem sprejemu, za katerega se je zahvalil naš zastopnik, smo ob zvokih godbe odšli v krasno dvorano, kjer je sledil koncert slovenske koroške pesmi. Navdušeno je nabita dvorana sledila sporedu. Dirigiral je v Idriji kakor tudi pri nadaljnjih nastopih pevovodja, samouk Kapus Folti iz Bilčovsa. Po koncertu so nas povabili Idričani v lepo okrašeno obednico, kjer smo južinali in nato odšli v topilnico živega srebra, kjer se nam je prikazal ves potek pridobivanja te dragocene tekoče rude. Kar verjeti ne more človek, koliko bogastva se skriva v tej naši idrijski zemlji. Rudarji so nam poklonili lep spomin in sicer kos rude, v kateri se nahaja živno srebro v strnjeni obliki s spominskim napisom. V Idriji smo obiskali tudi razstavo čipk. Občudovali smo malo dekletce, ki je mojstrsko prikazovalo, kako pletejo večbarvne čipke. V spomin nam je šolska mladina in AFŽ podarila nekaj svojih lepih izdelkov. Ko smo si ogledali vse to, smo se napotili, da pogledamo še partizansko bolnico „Franja“ nad Cerknem. Nobenemu ni bilo žal, da se je napotil tja, kajti tam vidi človek, kaj vse zmore narod, ki ima junaške in požrtvovalne bojevnike za svobodo. Čudili smo se vsemu, kar smo videli in tudi redu in disciplini, ki je morala vladati tukaj. Cela vas ti stoji tam med skalami, ki je niso ne Italijani in ne Nemci mogli zavzeti. Koliko ranjencev in bolnih partizanov je tukaj dobilo svoje zavetje in okrevanje. Neka francoska deputacija, ki je obiskala pred kratkim to bolnico, se je izrazila, da če bi Francozi imeli kaj takega, tako bi to ogradili s steklom, da bi tak

časten spomin na borbo za svobodo ohranili še poznim rodovom.

Nato smo vzeli polni lepih vtisov in spominov slovo od Idrije ter se z našim avtobusom odpeljali proti Solkanu, kjer je bilo srečanje s tamošnjim težko preizkušenim prebivalstvom predmestja Gorice kar najpristnejše. Videli smo, s kako krivico so tam potegnili mejo in odrezali Gorico od njenega pravega zaledja. Naš zbor je tudi v Solkanu pel v dvorani, ki je bila polna za koroško pesem navdušenega prebivalstva. Po koncertu smo še dolgo sedeli v veseli družbi, kjer so se vrstile pesmi naših bratov Primorcev in koroške narodne pesmi. Spet smo odšli v dijaški zavod v St. Peter. Krasen dan nas je pozdravil drugo jutro in pred nami se je razprostirala lepa Goriška s svojimi griči. Tudi Sveta gora nas je pozdravljala v bleščeči sončni luči. Zrli smo tja preko meje tudi v Sovodnje, kjer smo lansko jesen bili zbrani na ljudskem taboru. Zapeli smo na prostem še nekaj naših pesmi in nato odrinili dalje proti Postojni.

Vožnja skozi Vipavsko dolino je bila krasna. K temu je pripomoglo krasno vreme in naša razigrana volja. V Postojni smo jo krenili kar k Postojnski jami, toda takoj smo bili klicani, da pridemo v mesto, kjer se nam je na trgu pripravil krasen ofcielni sprejem. Svirala je vojaška godba, meščani Postojne so se zbrali in v lepih besedah smo bili pozdravljeni po raznih zastopnikih, nakar je naš govornik izrekel vsem besede tople zahvale in izrazil naše veselje, da nam je bilo omogočeno, da smo se sestali z našimi brati na osvobojenem ozemlju.

Odšli smo v hotel „Postojnska jama“, kjer smo obedovali in nato odšli, da si ogledamo svetovno znano Postojnsko jamo. Kot bi človek prišel v kraljestvo bajnega doživljanja, tako se nam je zdelo. Saj tega, kar tam vidiš, ne moreš popisati, to je treba videti. Kakšna čuda je v tej jami ustvarila narava tekom več milijonov let, smo strme občudovali. Poldrugo uro smo se zadržali v jami. Skoro bi nam kmalu postalo hladno, ker temperatura znaša v jami 8 stopinj Celzija. Pa nas je mala železnica potegnila proti izhodu in toplo sonce nas je spet ogrelo.

Po kratkem odmoru smo se napotili, da vidimo še eno važno zanimivost tega kraja in sicer Predjamski grad. Tukaj je prebival in kljuboval cesarju Erazem Predjamski dolgo vrsto let. Kajti ta grad je pritisnjen na skalo, kot lastovično gnezdo in je že po naravi nezavzet. Erazem Predjamski pa je imel iz gradu podzemski izhod, dolg več kilometrov, v Vipavsko dolino. Izdan po nekem svojem izdajalskem služabniku je končno le padel zadet od krogle svojih obkoljevalcev. Tudi smo si ogledali prvotni jamski grad, pred katerega je bil postavljen sedanji. Sledovi tega prvega gradu so še danes vidni. Tudi tukaj so imeli partizani svoje pribežališče. Značilne so tudi izkopavine, ki so v tem gradu shranjene in ki pričajo, da je tukaj že davno prebival pračlovek po načinu, kakor mu je to narekovala narava. Za stanovanje je imel skalno votlino, preživil se je od živali, iz katerih okostja si je napravil svoje prvo orodje in iz kož obleko. Ves način in razvoj človeka se tukaj lahko zasleduje. Tudi ta redka znamenitost naše zemlje nam bo ostala v trajnem spominu.

Ob 8. uri zvečer pa je bil napovedan koncert koroške pesmi v krasni in veliki dvorani v Postojni. Polna dvorana je pričala o velikem zanimanju za nas Korošce in za našo pesem. Spremljan od burnega aplavza je odpel naš zbor pesem za pesmijo. Po končanem sporedu smo se hoteli takoj odpeljati proti Ljubljani, toda ljudje so želeli, da ostane še nekaj časa med njimi v veselem pomenu. Končno je le napočil čas ločitve. Slovo je bilo pristrčno in le težko smo zapustili bratska srca ki bijejo prav toplo tudi za koroške Slovence.

Avtobus nas je popeljal nato proti Ljubljani, kjer smo prespali zadnjo noč našega obiska. Ob pol desetih drugega dne smo se odpeljali z brzovlakom proti Jesenicam in nazaj na Koroško. Poslovili smo se od prestolnice naše kulture, od predstavnikov ljudske prosvete in od dragih znancev z željo, da bi se kmalu spet mogli videti.

Naši Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu, Ljudski prosveti v Ljubljani in vsem, ki so pripomogli, da se je naša turneja tako lepo mogla izvršiti, pa izrekamo tudi tem potom našo iskreno zahvalo.

Pevke in pevci
Slovenskega prosvetnega društva
v Bilčovu

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Sreda, 20. junij:

13.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kaj si želite — 14.30 do 15.00 Poročila. Za ženo. Za gospodarja — 16.00 Koncert: Roman Schimmer — 17.00 Pregled iz časopisa — 17.10 Popoldanski koncert — 18.00 Govori visokošolsko dijaštvo — 19.15 Glasba na večer — 21.00 Pestra glasbena ura — 23.00 Godba za ples.

Četrtek, 21. junij:

13.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kaj si želite — 14.30 do 15.00 Poročila. 400 let slovenske knjige — 15.30 Za te, draga gospodinja — 16.00 Znameniti umetniki — 16.30 Otroška ura — 18.00 Kmečka oddaja — 19.30 Glasba na večer — 22.15 Dr. Richard Biel: Svetloba podlaga rastlinskega življenja — 23.00 Za prijatelja glasbe.

Petek, 22. junija:

9.00 do 9.30 Iz slovenske literarne zakladnice — 13.00 Opoldanski koncert — 13.45 Lirika — 14.30 do 15.00 Poročila. Komentarji. Sodobna vprašanja — 16.00 Pevska ura — 16.20 Za mladino — 18.00 Kmečka oddaja — 18.20 Glasba od blizu in daleč — 19.30 Glasba na večer.

Sobota, 23. junij:

13.00 Opoldanski koncert — 13.45 Govori Unesco — 14.45 Po delu veseli zvoki — 16.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 16.30 Zanimivosti iz Avstrije — 18.00 Nekaj za zbiralce znamk — 18.30 do 18.55 Kres (narodopisna oddaja) — 20.15 To in ono, za vsakega nekaj — 23.40 Vesel zaključek tedna.

RADIO SLOVENIJA

Sreda, 20. junija:

5.25 Pesmi borbe in dela — 6.15 Lahek jutranji koncert — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Oddaja za pionirje — 13.35 Vedra solistična glasba — 14.00 Slovensko lahko glasbo izvaja orkester Radia Ljubljana — 18.00 Pisan glasbeni spored — 18.25 Prvi veliki upor slovenskih rudarjev — 22.30 Oddaja za inozemstvo v nemščini.

Četrtek, 21. junija:

5.25 Veseli zvoki, 6.15 Pester spored slovenske narodne in umetne glasbe — 12.00 Veder opoldanski spored — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Zeleli ste — poslušajte! — 14.00 Igra Vaški kvintet — 14.30 Kulturni pregled — 14.45 Nekaj napevov iz znanih filmov — 18.20 Pogovor s pionirji — 19.40 Od čitalniške dobe do danes — 20.15 Večerni koncert — 22.30 Popularen koncert skladb, ki jih radi poslušate.

Petek, 22. junija:

5.25 Hrvatske narodne pesmi — 6.15 Zabaven jutranji spored s plošč vmes gospodinski nasveti — 12.00 Tri znane operne uverture — 12.40 Zabavna glasba — 14.30 Dr. Leo Šavnik: O napredku in pridobitvah medicne v ZDA — 14.45 Narodne pesmi — 18.00 „Prireditelji slovenskih narodnih pesmi“ — 19.10 Pojo bratje Mills — 19.30 Zeleli ste — poslušajte! — 20.00 Tedenski zunanepolitični pregled dr. Egona Tomca — 21.00 „Svet v satiri in humorju“ — 22.30 Lahek nočni spored.

Sobota, 23. junija:

5.25 Zabavna glasba — 6.15 Jutranji koncert — 12.00 Odlomki iz opernih baletov — 13.00 Slovenska narodna in umetna glasba — 14.30 Športno predavanje — 14.40 Igra Kmečki trio — 18.10 Hrvatska narodna glasba — 18.30 Oddaja za pionirje — 19.10 Iz otroških ust — 20.50 Veseli večer — 21.30 Za ples igra študentski sekstet — 22.30 Za ples in razvedrilo.

Nedeljo, 24. junija:

7.15 Z vedro glasbo v poletno jutro — 9.00 Puškinove pesmi — 11.15 Poje moški in mešani zbor „Angela Besednjak“ — 11.45 Ali je Nemčija Sovjetski zvezi že poravnala reparacije — 12.00 Lahek opoldanski spored — 13.00 Oddaja za pionirje in cicibane — 14.00 Zeleli ste — poslušajte! — 16.50 Kmetijski nasveti — 17.00 Naši amaterji pojo — 22.50 Glasba za oddih in dobro voljo.

SPORTOTO

Kdor je tako tipal, je pravilno tipal

Dänemark — Österreich	3:3	X
Österreich B — Luxemburg	5:3	1
Wien (Staatsliga) — Zagreb	5:5	X
Niederösterreich — Kärnten	3:2	1
Vorarlberg — Tirol	1:1	X
Sparta Linz — Oberlaa	3:1	1
Austria Graz — Simmering	2:6	2
Lucchese — Como	5:1	1
Udinese — Florentina	2:2	X
Bologna — Lazio	7:2	1
Padova — Napoli	2:0	1
Sampdoria — Palermo	5:1	1

Iz zanimivosti narave

Vzemimo, da ima sadni vrt 40 odraslih jablan, vsaka izmed njih ima 100.000 listov. Teh 40 dreves dvigne na dan nič manj kot 16 ton vode, kar je okoli 16 litrov za drevo na uro, pri čemur je treba upoštevati, da so jablane sorazmerno majhna drevesca.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschloßbach 17.